

Undersøgelser vedrørende den danske Bybefolknings og Landbefolknings Korrespon- dance og om Rentabiliteten af Postbesørgelsen til disse Befolkningsklasser.

Af

Postmester cand. polit. Kierboe.

Som bekendt har man ment til en vis Grad at kunne bruge de forskellige Landes Benyttelse af Posten som en Maalestok for det Kulturtrin, saavel det aandelige som materielle, hvortil Landene ere naaede, og det kan heller ikke nægtes, at de Tal, der angive Brevantallet pr. Individ i de forskellige Lande, meget godt vise Trinrækken mellem Landenes Udviklingsstandpunkt.

Bortset fra Lande udenfor Evropa er Brevantallet pr. Individ i Landene saaledes:

England.....	c. 60
Frankrig.....	- 50
Tyskland.....	- 45
Schweiz.....	- 45
Holland og Belgien...	- 35
Danmark.....	- 24
Østrig-Ungarn.....	- 18
Sverig-Norge.....	- 16
Italien.....	- 12
Spanien.....	- 8
Grækenland.....	- 6
Rumænien og Serbien	- 4
Rusland.....	- 3

Undersøgelser vedrørende den danske Bybefolknings og Landbefolknings Korrespon- dance og om Rentabiliteten af Postbesørgelsen til disse Befolkningsklasser.

Af

Postmester cand. polit. Kierboe.

Som bekendt har man ment til en vis Grad at kunne bruge de forskellige Landes Benyttelse af Posten som en Maalestok for det Kulturtrin, saavel det aandelige som materielle, hvortil Landene ere naaede, og det kan heller ikke nægtes, at de Tal, der angive Brevantallet pr. Individ i de forskellige Lande, meget godt vise Trinrækken mellem Landenes Udviklingsstandpunkt.

Bortset fra Lande udenfor Evropa er Brevantallet pr. Individ i Landene saaledes:

England.....	c. 60
Frankrig.....	- 50
Tyskland.....	- 45
Schweiz.....	- 45
Holland og Belgien...	- 35
Danmark.....	- 24
Østrig-Ungarn.....	- 18
Sverig-Norge.....	- 16
Italien.....	- 12
Spanien.....	- 8
Grækenland.....	- 6
Rumænien og Serbien	- 4
Rusland.....	- 3

Det forekommer mig, at denne Liste er meget illustrerende, og at ogsaa Danmarks Kulturtrin er godt udtrykt ved et Tal, der ligger omtrent lige langt fra begge Yderpunkter.

Naar Forholdet nu er saaledes, at Brevantallet pr. Individ maa siges at give et nogenlunde godt Billede af Landenes Kulturtrin, ligger det Spørgsmaal nær, om man ikke ogsaa indenfor Landets Grænser kan benytte Korrespondancen som Kulturmaaler.

Paa Forhaand maa dette siges at være udelukket, naar der er Tale om Sammenligning mellem Landbefolkningen og Bybefolkningen, thi hele Livet former sig saa forskelligt med Hensyn til Brevskrivning paa Land og i By, at den Aarsagernes Lighed, som er en nødvendig Forudsætning for al Sammenligning, her mangler. Medens en udstrakt Korrespondance nødvendigvis kræves af Forretningsmanden, gælder dette ikke i nogen tilsvarende Grad for Landmanden.

Naar der derimod er Tale om en Sammenligning mellem Brevantallet (selvfølgelig den forholdsvise) i de forskellige Byer indbyrdes og Brevantallet i de forskellige Landdistrikter indbyrdes, da skulde det paa Forhaand synes, at en Sammenligning her maatte kunne foretages med godt Udbytte, og at de Tal, der angive Korrespondancen de forskellige Steder, maatte kunne give en god Maalestok for det forholdsvise Udviklingstrin, der er naaet. Naar det i det Følgende vil blive vist, at dette kun er Tilfældet, for saa vidt angaar Korrespondancen i de forskellige Landdistrikter, og at de Tal, der angive det relative Brevantal i de forskellige Byer, aldeles Intet oplyser om vedkommende Byers Forretningsliv, da vil det samtidig blive paavist,

at det er Materialets Beskaffenhed, der er Skyld i, at Tallene blive misvisende.

Selv om nu imidlertid Brevantallet for By og Land ikke kan bruges som Kulturmaalestok, har dog en Sammenligning mellem Landbefolkningens og Bybefolkningens Korrespondance sin Interesse, og der skal derfor her gives nogle Oplysninger desangaaende.

Antallet af de til danske Posthuse i Begyndelsen af Halvfemserne ankomne Breve beløb sig til c. 53 Millioner aarlig, hvad der giver c. 24 Breve pr. Individ. For nu at faa konstateret Bybefolkningens Korrespondance, har jeg taget samtlige de til Bypostkontorerne ankomne Brevforsendelser og derfra draget de fra de paagældende Kontorer i Landdistrikterne ombragte Forsendelser, hvorefter der paa Bybefolkningen kommer c. 32 og altsaa paa Landbefolkningen c. 21 Millioner Breve, saaledes at der paa hvert Individ i Byerne gaar c. 44 og paa hver Person paa Landet c. 15 Breve aarlig.

Disse Tal, hvorefter Landbefolkningens Korrespondance skulde være omtrent en Tredjedel af Bybefolkningens regnet pr. Individ, ere imidlertid misvisende og navnlig altfor gunstige for Landbefolkningen.

For ikke at tale om, at Oplysningerne vedrørende Landbefolkningens Korrespondance alene referere sig til de Breve, der ere udbragte af Landpostbudene, og Intet indeholde om det Antal Breve, der paa Landet ere indsamlede af Budene og altsaa skrevne af Landboerne, samt at de Breve, der fra Byerne sendes ud paa Landet, ere langt talrigere end de, der fra Landet sendes ind til Byerne, saaledes at Landbefolkningens Korrespondance altsaa alene af den Maade, hvorpaa

Oplysningerne gives, fremtræder større end den med Rette kan siges at være, og at et ganske andet Resultat vilde fremkomme, hvis man for Landkorrespondancens Vedkommende gav Oplysning om det Antal Breve, der vare skrevne af Landbefolkningen, maa det erindres, at man i den officielle danske Statistik har en ganske særlig Opfattelse af, hvad der skal forstaas ved Bybefolkning og hvad ved Landbefolkning. Ved Bybefolkning forstaar man her i Landet Beboerne af København og de saa kaldte Købstæder, og om et Sted kan kaldes Købstad eller ikke, afhænger som bekendt af, om det fra gammel Tid er blevet betragtet som By og navnlig har haft de saa kaldte Købstadrettigheder.

Jeg vil nu ikke tale om, at Frederiksberg og de andre Handelspladser som Silkeborg, Nørresundby osv. i den officielle danske Statistik strengt taget henregnes til Landet, thi denne Anomali kan man her let komme ud over ved at regne de nævnte Steder til Byerne og deres Korrespondance — selvfølgelig bortset fra Brevene til de under disse Postkontorer hørende Landdistrikter — til Bybefolkningens, hvad der ogsaa er gjort i denne Afhandling, men en saadan Fremgangsmaade er ikke mulig med Hensyn til Esbjerg, Herning, Odder, Brønderslev, Haslev, Dragør, Lyngby, Gentofte og mange andre lignende Lokalteter, hvor Livet utvivlsomt har formet sig paa en købstadmæssig Maade, og hvis Korrespondance — selvfølgelig stadig bortset fra Brevene til vedkommende Kontorers Landdistrikter — vel derfor nærmest maatte regnes til Købstadbefolkningens.

Det er let at se, at det er Forsendelserne til disse

Steder, der bringe Landbefolkningens Korrespondance saa højt op, som Tilfældet er, men det vil være meget vanskeligt at konstatere den egentlige Landbefolknings Korrespondance pr. Individ, og den Indvending, der paa den her omtalte Konto kan gøres mod det her fremsatte Resultat for Landbefolkningens og Bybefolkningens forholdsvise Brevfrekvens, kan jo fremsættes mod al Statistik her i Landet, for saa vidt Land- og Købstadbefolkningens indbyrdes Forhold behandles. Ganske vist kan den egentlige Landbefolknings Korrespondance konstateres ved at tage det Tal, der fremkommer, naar man for samtlige Postkontorer sammenlægger de Breve, der ere omdelte af de saakaldte Landpostbude, men da man ikke kender Befolkningens Antal i disse Landpostdistrikter, og man saaledes ikke kan angive det, der her har mest Interesse, Brevantallet pr. Individ, og da man ved denne Fremgangsmaade fjerner sig fra den officielle Opfattelse af Land- og Bybefolkningen, har jeg ikke ment det rigtigt at gaa frem paa denne Maade.

Medens det nu er umuligt at foretage nogen egentlig Sammenligning mellem Købstadbefolkningens og Landbefolkningens Brevskrivning, skulde man synes, at man med Udbytte maatte kunne sammenligne Korrespondancen (selvfølgelig den relative) i de forskellige Byer, saavel Forholdet mellem Hovedstaden og Provinsbyerne som Forholdet mellem de enkelte Provinsbyer indbyrdes, og Enhver vil paa Forhaand være sikker paa, at det relative Brevantal i Hovedstaden er meget større end i Provinsbyerne, og at det ligeledes i de betydeligere Provinsbyer er langt større end i de ganske smaa.

Det Følgende vil imidlertid vise, at man heller ikke af de Tal, der angive Brevantallet pr. Individ i København og i Købstæderne kan uddrage noget Resultat med Hensyn til Forretningslivet de forskellige Steder.

For Bybefolkningens Vedkommende kommer der, som ovenfor bemærket, c. 44 Breve pr. Individ aarlig. Paa København, hvortil Frederiksberg og Sundbyerne her er regnet, kommer der c. 47, paa Øernes Købstæder omtrent det samme Tal og paa Jyllands Byer c. 39.

Det vil strax vække Forundring, at København ikke har større Korrespondance end Øernes Købstæder, og at Jyllands Byer, der dog, hvad økonomisk Liv angaar, staa ikke lidet over Byerne paa Øerne, ikke kunne komme op ved Siden af disse i Henseende til Brevskrivning.

Forklaringen ligger imidlertid i, at Postvæsenets indenrigske Statistik kun angiver Antallet af de ankomne Breve, og at Antallet af de afgaaede Brevforsendelser fra Forretnings- og Kulturcentrerne er meget større end Antallet af de ankomne Breve til samme Steder. Der er derfor ikke nogen Tvivl om, at Hovedstaden vilde komme helt anderledes højt op, hvis der gaves Oplysninger om de afsendte Forsendelser, ja, jeg er efter mit Kendskab til Forholdene med Københavns Korrespondance tilbøjelig til at antage, at de fra København afgaaende Brevforsendelser ere flere Gange talrigere end de ankommende, saaledes at altsaa Brevskrivningen i København, der jo dog er det, der har Interesse, naar Byens merkantile og aandelige Betyd-

ning skal iagttages, aldeles ikke udtrykkes ved de foreliggende Data.

Vil man saa sammenligne Korrespondancen i de forskellige Provinsbyer indbyrdes, vil man a priori være sikker paa, at saavel absolut som relativt vil Brevantallet være større i de betydeligere Byer og mindst i de mange smaa Stæder, hvor Forretninglivet er alt andet end blomstrende, men opstiller man Byerne efter Brevantallet pr. Individ er Rækkefølgen saaledes.

Over 50 Breve aarlig har Frederiksborg, Grenaa, Holbæk, Kallundborg, Maribo, Nykøbing F., Præstø, Ringkøbing, Ringsted, Saxkøbing, Skive, Skelskør, Sorø, Stege og Stubbekøbing.

Mellem 40—50 Faaborg, Frederikshavn, Frederiksund, Hjørring, Hobro, Kerteminde, Køge, Kolding, Mariager, Middelfart, Nakskov, Nibe, Nyborg, Nykøbing J., Nykøbing S., Næstved, Rudkøbing, Skanderborg, Slagelse, Svendborg, Thisted, Vejle, Vordingborg, Løgstør, Nørresundby og Silkeborg.

Mellem 30—40 Aalborg, Aarhus, Assens, Ebeltoft, Fredericia, Helsingør, Holstebro, Horsens, Lemvig, Nysted, Odense, Randers, Ribe, Roskilde, Rødby, Storeheddinge, Varde, Viborg, Ærøskøbing og Marstal.

Mellem 20—30 Bogense, Hasle, Korsør, Rønne og Svaneke.

Under 20 Aakirkeby, Allinge og Skagen.

Det vil let ses, at disse Tal aldeles Intet oplyse om Udviklingsstandpunktet i de forskellige Købstæder, og at ingenlunde de Byer, hvor der notorisk er størst økonomisk og aandeligt Liv, komme øverst, hvad Korrespondancen angaar. Aalborg, Aarhus, Horsens,

Odense og Randers, der dog alle maa regnes til de betydeligere Forretningsbyer, have saaledes kun c. 33 Breve pr. Individ aarlig, medens flere efter den almindelige Mening højst ubetydelige Byer møde med over 50. Ganske vist kan Forretningslivet være saa ringe i en Provinsby, at det endog viser sig i en ubetydelig Korrespondance, saaledes kommer der, rent bortset fra de bornholmske Smaabyer, paa Korsør og Skagen kun henholdsvis 27—14 Breve aarlig pr. Individ, men ellers kan det ingeniunde siges, at de forskellige Byers aandelige og økonomiske Betydning viser sig i deres forholdsvise Korrespondance, Notabene saaledes som denne fremtræder i de officielle statistiske Oplysninger. Snarest kan Korrespondancen — stadig opgjort paa Grundlag af det foreliggende Materiale — siges at være størst i de Provinsbyer, som uden at være Noget i sig selv ere et godt Marked for Hovedstaden eller de andre betydeligere Steder.

Brevantallet er saaledes størst i Byer som Frederiksborg, Grenaa, Holbæk, Kallundborg, Nykøbing F., Skive, Slagelse osv., og ganske karakteristisk er det at sammenligne Nabobyer som Aarhus og Skanderborg eller Aalborg og Hjørring, idet Brevantallet i de to store Byer kun er 33 pr. Individ aarlig, medens Brevantallet i de to andre naar op til henimod 50. Det, der forklarer, at de foreliggende Oplysninger ere ganske misvisende, naar man af dem vil slutte Noget om Byernes forholdsvise Betydning, er det ovenfor berørte Forhold, at den danske indenrigske Poststatistik kun indeholder Oplysninger om de til et Postkontor indgaaende Brevforsendelser og aldeles ingen Oplysninger giver om det Antal Breve, der ere sendte fra vedkom-

mende Kontor altsaa skrevne af Befolkningen paa Stedet, og ligesom det ovenfor er fremhævet, at Antallet af Breve fra København maa siges at være flere Gange større end Antallet af de ankommende Forsendelser, saaledes gælder noget lignende for de større og mere betydelige Provinsbyer, og disse Byers Korrespondance fremtræder derfor som meget mindre end, hvad der svarer til de virkelige Forhold, ligesom paa den anden Side Korrespondancen for de mindre Købstæders Vedkommende bliver angivet for stor. Efter et ganske vist løst Skøn for det af mig bestyrede Aalborg Postkontors Vedkommende mener jeg at kunne angive Antallet af herfra afgaaende Breve til dobbelt saa stort som Antallet af de ankommende, og hvis Forholdet er saaledes i de andre større Provinsbyer, vil det let ses, hvor lidet de virkelige Forhold udtrykkes ved de for Haanden værende Oplysninger. Det her berørte Fænomen, hvorefter Brevantallet fra Forretningscentrerne er meget større end Brevantallet til disse, viser sig iøvrigt ogsaa i Korrespondancen mellem Landene, idet Antallet af Breve fra Lande med stor Civilisation og Forretning er meget større end Antallet af Breve til de paagældende Lande. Ogsaa i Danmarks Korrespondance med Udlandet viser dette sig, idet Antallet af Breve fra England, Frankrig og Tyskland til Danmark er meget større end Antallet af Breve fra Danmark til disse Lande, medens omvendt Korrespondancen fra Danmark til Sverig, Norge og Rusland er adskilligt betydeligere end Korrespondancen i modsat Retning.

Medens nu som bemærket en Sammenligning mellem Bybefolkningens og Landbefolkningens Korrespon-

dance og en Sammenligning mellem de forskellige Byers Korrespondance paa Grundlag af de foreliggende officielle Data Intet oplyser af almindelig social Interesse, er det anderledes, naar der er Tale om Sammenligning mellem Korrespondancen i de forskellige Landdistrikter.

Hvad Landbefolkningen angaar, kommer der som ovenfor bemærket c. 15 Breve pr. Individ om Aaret, men der er en temmelig stor Forskel mellem Øernes og Jyllands Landdistrikter, idet der paa Øerne kommer over 16 og i Jylland knap 12 Breve pr. Individ aarlig.

I det Hele viser det sig, at Korrespondancen paa Landet stiger med Befolkningens Tæthed, et Forhold som det ogsaa er naturligt at vente, da en vis Befolkningstæthed maa siges at være nødvendig for et nogenlunde højt Civilisationsstandpunkt, og en tættere Befolkning muliggør den moderne Arbejdsdeling og det økonomiske Liv, som følger deraf.

Paa Øerne er det selvfølgelig Københavns og Frederiksborgs Amter, der komme øverst, idet Korrespondancen i de derværende Landdistrikter er over 24 aarlig pr. Individ. Ellers er der, naar bortses fra Bornholms Landdistrikt, hvor der endog kun er c. 8 Breve pr. Individ om Aaret, ikke særlig stor Forskel paa Øernes Amter. Dog synes den sydlige Del af Sælland altsaa i det Væsentlige Præstø Amt at komme øverst med henved 16 Breve pr. Individ aarlig og den nordvestlige Del af Sælland altsaa i det Væsentlige Holbæk Amt at komme nederst med c. 12 pr. Individ aarlig. Sælland staar i det Hele øverst, hvad Brevskrivning angaar, ikke saa lidt over Fyn, hvor der paa Landet

kun kommer 13 Breve pr. Individ, det samme Antal som vi finde i Lolland-Falsters Landdistrikter.

For Jyllands Landdistrikters Vedkommende kan det ogsaa paavises, at Korrespondancen — stadig regnet pr. Individ — stiger med Befolkningens Tæthed.

Tages saaledes den frugtbareste Del af Østjylland, Strækningen fra Grænsen ved Vandrup til Kalø Vig, med andre Ord Rullestenslerets Distrikt, faa vi et Brevantal af over 15 pr. Individ aarlig, altsaa mere end i de daarligste Øamter, hvorimod man i den sydvestlige og midterste Del af Landet, altsaa i det Væsentlige i Ribe, Ringkøbing og Viborg Amter, kun naar til et Brevantal af henved 9 pr. Individ aarlig. I de øvrige jyske Amter er Korrespondancen omtrent ens, nemlig godt og vel 10 pr. Individ om Aaret. Det, der forbavser mest, er det forholdsvis betydelige Brevantal pr. Individ, der kommer paa de egentlige Hedeamter, saa meget mere som der i disse ikke alle Steder som i den øvrige Del af Landet er gennemført Brevomdeling til hver Mands Hus, og det tyder formentlig paa en ikke ringe Udvikling i disse tyndt befolkede Distrikter, at Korrespondancen er saa betydelig, som Tilfældet er. Dog skal jeg gøre opmærksom paa, at Esbjerg og Herning, som efter den almindelige gængse Opfattelse hører til Landdistrikterne, ere beliggende i disse Egne, og at Brevantallet i de paagældende Distrikter kun vilde blive godt og vel 7 pr. Individ aarlig, hvis disse to Steders Bykorrespondance ikke regnedes med. I de andre Amters Landdistrikter er der ganske vist ogsaa lignende Lokaliteter som Esbjerg og Herning, men de kunne dog ikke i Betydning maale sig med disse Steder, der i endnu højere Grad end de andre

Lokaliteter af samme Art maa regnes for Byer, og det vil derfor maaske give det bedste Billede af de forskellige jydsk Landdistrikters Korrespondance, hvis man siger, at Rullestenslerets Distrikt giver 15 Breve pr. Individ aarlig, Rullestenssandets og Nordjyllands Distrikt 10 og Hedeamterne 7. Det forekommer mig saaledes, at man for Landdistrikternes Vedkommende med Rette kan sige, at de forskellige Egenes Korrespondance er et godt Udtryk for det økonomiske Liv og det Kulturstandpunkt, hvortil vedkommende Egn er naat.

Naar der saa spørges, om Landbefolkningens Korrespondance kan siges at dække den Udgift, som Postbesørgelsen paa Landet medfører, maa dette Spørgsmaal formentlig besvares benægtende.

Paa Landbefolkningens Konto kommer jo ikke blot det paa Postvæsenets Budget opførte Beløb af 1½ Mil. Kr. til den saakaldte Landpostbefordring 3: til Lønning af Landpostbudene, men ogsaa Udgiften til Lønning af Brevsamlere og til Opretholdelsen af de mange Postkontorer og Postexpeditioner udenfor Købstæderne, ligesom Udgiften til Diligencer og lignende Befordringer, der nok i sin Tid ere oprettede for de egentlige Købstæders Skyld, men som nu saa godt som udelukkende holdes i Gang af Hensyn til Postkontorerne paa Landet, maa henregnes til Udgifter ved Landbefolkningens Postbesørgelse. Paa Landbefolkningens Konto maa ogsaa komme en Del af Udgiften ved Provinsbypostkontorerne, da alle disse have et betydeligt Landdistrikt under sig, ligesom ogsaa en Del af Betalingen for Postbefordringen pr. Jernbane, med hvilke jo ogsaa Breve til og fra Landet sendes, maa tages med i Betragtning, og naar en saa stor Del af

Udgiften til Provinsbypostkontorerne og til Postbefordring paa Jernbane regnes paa Landbefolkningens Konto, som svarer til Købstædernes Landdistrikters Korrespondance, komme vi til det Resultat, at af den Udgift paa 6 Mil. Kr. aarlig, som Postvæsenets Budget udviser, maa omtrent $2\frac{1}{2}$ Mil. eller c. $\frac{2}{5}$ siges at ofres paa Bybefolkningens og omtrent $3\frac{1}{2}$ Mil. eller c. $\frac{3}{5}$ paa Landbefolkningens Postbesørgelse, og da Landbefolkningens Korrespondance kun er højt regnet c. $\frac{2}{5}$ af hele Brevantallet her i Landet, vil det let ses, at Postbesørgelsen til Landbefolkningen ikke kan siges at være nogen lukrativ Forretning.

Men naar Landpostvæsenet ikke betaler sig, og Postvæsenet dog, hvad Budgettet udviser, kan bære sig, maa jo Bybefolkningens Korrespondance mere end betale sig, og Byernes Befolkning kommer saaledes til for en Del at betale Landbefolkningens Postbesørgelse, og det er slet ikke et saa lille Beløb, som saaledes faktisk ydes af Byerne til Landet.

Som ovenfor bemærket kom efter en for Landdistrikterne meget gunstig Opgørelse c. $\frac{2}{5}$ af Brevantallet paa Landbefolkningens Korrespondance, hvad der vil sige, at der af den Indtægt paa c. 6 Mil. Kr. aarlig, som Postvæsenets Budget opviser, kommer c. $2\frac{1}{2}$ Mil. Kr. paa Indtægten ved Landkorrespondancen, og da Udgiften ved Landpostbesørgelsen er c. $3\frac{1}{2}$ Mil. Kr., er det altsaa mindst 1 Mil. Kr., som Landpostvæsenet giver i Underskud, et Beløb der som bemærket dækkes ved, at Bybefolkningens Korrespondance, der er c. $\frac{3}{5}$ af hele Brevantallet og kun medfører en Udgift af c. $\frac{2}{5}$ af Postvæsenets Udgift, giver et Overskud af c. 1 Mil. Kr.

Jeg skal her bemærke, at det i Virkeligheden ikke kan siges, at det danske Postvæsen betaler sig. Paa Postvæsenets Budget opføres nemlig ikke Udgiften til Postvæsenets øverste Bestyrelse, til Generaldirektoratet for Postvæsenet eller til Postvæsenets Revisionskontor, ligesom heller ikke det Beløb, der aarlig medgaar til Pensioneringen af afgaaede Postembedsmænd eller disses Enker, er medtaget som Udgift, der vedrører Postvæsenet. Naar det saa endelig erindres, at der paa Budgettet ikke opføres nogen Udgiftspost som Forrentning og Amortisering af de Postvæsenet tilhørende Bygninger og andre Aktiver, vil det let ses, at det Driftoverskud, hvormed Postvæsenet i Almindelighed fremtræder i Statsregnskaberne, i Virkeligheden ikke blot helt forsvinder, men endog maa give Plads for et dog ikke videre stort Underskud.

Det ovenfor omtalte Resultat, at Bybefolkningen maa siges for en Del at betale Landbefolkningens Korrespondance, forandres jo imidlertid ikke ved dette Forhold. Den hele Forskel er, at for saa vidt Postvæsenet maatte kunne siges akkurat at svare sig, kommer Bybefolkningen alene til at betale Merudgiften ud over Indtægten ved Landbefolkningens Korrespondance, medens Underskudet, for saa vidt der kommer et saadant ved Postbesørgelsen, jo maa dækkes af Statskassen, altsaa af alle danske Skatteydere.

Der vil maaske gøres den Indvending mod ovenstaaende Beregning, at der alene er taget Hensyn til Brevantallet, og at der ikke er tænkt paa, at Landbefolkningen paa andre Maader maaske kan siges at bruge Postvæsenet mere end Bybefolkningen, saaledes med Hensyn til Benyttelsen af Diligencebefordringerne og maaske med Hensyn til Avisbesørgelsen. Selv om dette er

Tilfældet, kan det dog ikke forandre det ovenfor fremsatte Resultat, eftersom den Indtægt, som Diligencebefordringen og Avisbesørgelsen tilsammen give, kun bliver a. $\frac{1}{2}$ Mil. Kr. altsaa kun $\frac{1}{12}$ af Postvæsenets Indtægt. Hvad Indtægten ved Penge og Pakkeforsendelser samt Postanvisninger og Postoprævninger angaar, da kommer en saa forholdsvis stor Del af disse Forsendelser paa Byerne, at det ovennævnte Resultat ikke derved kan forrykkes til Gunst for Landet.

Hvis man nu til Slutning vilde spørge, om det ikke maa siges at være uberettiget at ofre saa mange Penge paa Landbefolkningens Korrespondance og altsaa lade Byerne betale til Landet, samt om det ikke vilde have været meget bedre — i al Fald i det Væsentlige — at have afholdt sig fra det kostbare Landpostvæsen, saaledes at man kunde have nedsat Brevpostportoens f. Ex. fra 8 til 5 Øre, ja saa ere vi langt ude over Formaalet med denne Artikel. Men jeg kan dog ikke tilbageholde den Bemærkning, at en Institution som Postvæsenet har store civilisatoriske Formaal, at man lige saa lidt maa se hver enkelt af dens Funktioner som Helheden under et blot og bart Forretningssynspunkt, at Landpostvæsenets Udvikling ogsaa har haft Betydning for Bybefolkningen, idet det for en Del er den lette Postforbindelse med Landdistrikterne, som har muliggjort en mere moderne Forretningsudvikling ogsaa i Provinsbyerne, og sidst men ikke mindst, at Landpostvæsenet, selv om det ikke nu betaler sig, fremtidig kan komme til at dække de dermed forbundne Udgifter. Det er Kæmpeskridt, hvormed Landbefolkningens Korrespondance er gaaet frem i den Snes Aar, hvor der overhovedet er gjort Noget for at

skaffe Landboerne deres Postsager, og der er formentlig ingensomhelst Tvivl om, at denne Fremgang vil vedvare, efterhaanden som Oplysningen mellem Landbefolkningen stiger, og den økonomiske Ordning, som Nutidens Arbejdsdeling og den moderne økonomiske Samfundsudvikling har medført, gennemføres ogsaa i Landdistrikterne.

Jeg er desværre kun i Besiddelse af Materiale til at kunne bedømme Fremgangen i det Landdistrikt, som i 1870 hørte under Aalborg Postkontor (en stor Del af Aalborg og lidt af Hjørring Amter), men da der ingen Grund er til at tro paa nogen abnorm Udvikling i dette Distrikt, kan det formentlig opstilles som typisk for Udviklingen i hele Landet.

I 1870, altsaa lige inden man var begyndt paa den nuværende Udvikling af Landpostvæsenet, udgjorde Brevantallet i det daværende Aalborg Landdistrikt c. 2 pr. Individ aarlig, i 1880 da der vel var etableret Landpostruter i hele Distriktet, men da der endnu ikke var paabegyndt den nuværende Omdeling af Postsager til hver Mands Hus, var Brevantallet i samme Distrikt gaaet op til mellem 3—4 pr. Individ, og i 1890, da en saadan Ordning var gennemført, var Brevantallet over 9 pr. Individ. To Aar efter, det sidste Aar for hvilket der foreligger officielt Materiale, var Brevantallet mellem 10—11 pr. Individ. Brevantallet paa Landet er saaledes i denne Egn og formentlig ligeledes i den øvrige Del af Landet gaaet op til det 3-dobbelte i den sidste halve Snes Aar, og der er, som ovenfor berørt, Sandsynlighed for en stærk yderligere Tilvæxt i den kommende Tid, saaledes at maaske Landbefolkningens Korrespondance kan komme til at dække sig.
